

Folketingets Europaudvalg

Christiansborg, den 12. september 2003

Folketingets repræsentant ved EU

Til

udvalgets medlemmer og stedfortrædere

Europa-Parlamentet godkender koordinationsregler for sociale sikringsordninger

Fremover bliver det måske muligt at få dagpenge med til et andet EU-land for at søge arbejde i seks måneder i stedet for de nuværende tre. Det bliver i hvert fald konsekvensen, hvis Rådet godkender Kommissionens forslag og Europa-Parlamentets ændringsforslag om koordinering af sociale sikringsordninger. Forløbige har Europa-Parlamentet netop godkendt Kommissionens forslag på samlingen i Strasbourg den 3. september¹.

Formålet med forslaget er at forenkle og modernisere den eksisterende lovgivning om sociale sikringsordninger² inden for fællesskabet, sådan at borgernes ret til fri bevægelighed ikke begrænses på grund af medlemsstaternes meget forskellige sociale sikringsordninger. Men ud over at modernisere den gamle lovgivning, er der også en række nye tiltag i forslaget. Blandt andet bliver efterløn omfattet af lovgivningen³ og grænsearbejdere får en række nye rettigheder ifølge lovforslaget.

Bedre forhold for arbejdsløse i udlandet

Ud over retten til at medbringe dagpenge i seks måneder til en anden medlemsstat, så foreslås det også, at en arbejdsløs, der benytter sig af denne ret, skal have ret til de samme ikke-kontante ydelser som opholdslandets egne borgere har i forbindelse med arbejdsløshed (eksempelvis kurser i job-søgning).

¹ P5_TA-Prov (2003) 0365 Koordinering af sociale sikringsordninger. Godkendt ved første behandling under den fælles beslutningsprocedure.

² Forordning 1408/71 om anvendelse af de sociale sikringsordninger på arbejdstagere og deres familier, der flytter inden for fællesskabet.

³ Reelt får de nye regler om efterløn i forordningen ikke nogen ny betydning for dansk ret, fordi de nuværende regler allerede gør det muligt at bosætte sig i et andet land og få udbetalt efterløn samt at medregne arbejds- og forsikringsperioder fra andre medlemsstater i den samlede forsikringsperiode. På nuværende tidspunkt er den maksimale periode, der kan medregnes fra udlandet 12½ år ud af de 25, der kræves for at være berettiget til efterløn.

- Fejl! Ukendt argument for parameter. -

Ingen af Europa-Parlamentets 56 ændringsforslag til Kommissionens forslag vedrørte perioden for dagpenge i udlandet⁴. I øvrigt var den danske version af Kommissionens forslag behæftet med en fejl, sådan at den øvre grænse for dagpenge i udlandet var sat til tre og ikke seks måneder⁵.

Ny regler for grænsearbejdere

I den eksisterende lovgivning skal en grænsearbejder og vedkommendes familie forsikres mod sundhedsmæssige forsorgsydelser i den medlemsstat, hvor vedkommende har arbejde. Det nye i Kommissionens forslag er, at disse rettigheder også bevares efter vedkommendes pensionering. Grænsearbejderen får desuden mulighed for at vælge at stille sig til rådighed for arbejdsmarkedet enten i medlemsstaten, hvor han har bopæl eller sidst har haft arbejde.

Bopælsbestemmelser ophæves

Forslaget fastslår også reglerne om, at en ydelse, som en person har krav på ifølge en medlemsstats lovgivning, ikke må nedsættes, ændres, stilles i bero eller indrages med den begrundelse, at personen eller dennes familie er bosat i en anden medlemsstat. Det vil sige, at hvis betingelserne for at få en ydelse i øvrigt er opfyldt, så kan disse ydelser ikke inddrages. Forbudet mod krav til bopælsland var oprindeligt ikke medtaget i forordningen 1408/71, men er blevet slået fast ved indtil flere afgørelser ved EF-domstolen.

Hvem og hvad berører forslaget

Alle personer, som er bosat på en medlemsstats område og som er omfattet af lovgivning om sociale sikringsordninger i en eller flere medlemsstater vil blive omfattet af reglerne i forslaget. Ligeledes vil efterladte efter personer, der har været omfattet af lovgivningen være omfattet uanset nationalitet, såfremt de er bosiddende i en medlemsstat.

Forslaget berører al lovgivning om sociale sikringsordninger, der vedrører sygdom, barsels- og forældreorlov⁶, invaliditet, alderdom, arbejdsulykker og erhvervssygdomme, efterladte, dødsfald, arbejdsløshed, efterløn og familieydelser.

⁴ De vedtagne ændringsforslag var hovedsageligt mindre korrektioner af Kommissionens forslag.

⁵ KOM (1998) 779, artikel 50.

⁶ I forslaget er dette benævnt moderskab og faderskab se artikel 2

Principperne i forslaget

Som hovedregel er det sådan, at en person er omfattet af lovgivningen om sociale sikringsordninger i den medlemsstat, hvor vedkommende arbejder eller sidst har arbejdet. Personer, som ikke er tilknyttet arbejdsmarkedet, er som hovedregel forsikret i bopælsstaten. Men i en række tilfælde er det nødvendigt med undtagelser, der sikrer, at borgerne ikke mister deres rettigheder, fordi vedkommende falder uden for hovedreglen. Disse tilfælde har forslaget en række særlige bestemmelser for.

Forslaget bygger på fire grundlæggende principper, som er bevaret fra den hidtidige lovgivning⁷:

For det første skal arbejdstagere eller selvstændige fra andre medlemsstater have samme rettigheder, som borgerne i det land, hvor den pågældende er beskæftiget.

For det andet skal det være muligt at sammenlægge perioder f.eks. med hensyn til forsikring eller beskæftigelse fra forskellige medlemsstater. Muligheden for sammenlægning af perioder er vigtig for at undgå, at en borger mister sine rettigheder f.eks. på grund af minimumskrav til ansættelses- eller forsikringsperiode i en anden medlemsstat. En medlemsstat er således forpligtet til at medregne perioder fra en eller flere andre medlemsstater.

For det tredje er der et generelt forbud mod dobbeltydelser for at sikre, at en borger, der har optjent ydelser i flere medlemsstater, ikke får dobbelt udbetaling.

For det fjerde har en borger ret til at få udbetalt ydelser i en anden medlemsstat, dog afhængig af det enkelte tilfælde og om der er tale om kontante ydelser (f.eks. dagpenge eller pensioner) eller serviceydelser (f.eks. ydelser i forbindelse med hospital og sundhedsvæsen). Forslaget indeholder en række specifikke bestemmelser om dette.

Kommissionens vurdering af Europa-Parlamentets ændringsforslag

Kommissær Anna Diamantopoulou gav generelt udtryk for stor tilfredshed med Europa-Parlamentets behandling af forslaget. Men der er i alt fire af Parlamentets vedtagne ændringsforslag, som Kommissionen ikke kan acceptere: De fire forslag er ifølge Kommissæren enten for stive i formuleringen, vedrø-

⁷ Forordning 1408/71

- Fejl! Ukendt argument for parameter. -

rer implementeringsregler eller medlemstaternes kompetence⁸.

Et andet ændringsforslag fra Europa-Parlamentet skulle sikre, at partnere af samme køn får sammen rettigheder som andre familiemedlemmer. Men ændringsforslagets ophavsmænd fik ikke held til at få det vedtaget. I forbindelse med et andet lovforslag har Europa-Parlamentet nemlig tidligere forsøgt at få partnere af samme køn sidestillet med andre samlivsformer. Men Kommissionen slog dengang fast, at medlemsstaterne ikke kan tvinges til at ændre deres lovgivning på det familieretlige område, fordi lovgivningskompetencen her ligger hos medlemsstaterne⁹. Derfor ville et flertal af europaparlamentarikerne ikke forsøge at gennemtvinge forslaget endnu en gang. Det afgørende, for hvem der hører til en familie, er derfor den medlemsstats familieretlige lovgivning, som skal udbetale ydelserne.

Beslutningsprocessen

Det forventes, at Rådet vil have forslaget og Europa-Parlamentets ændringsforslag til debat på rådsmødet den 22. oktober og at en fælles holdning opnås d. 1. december 2003. Det Europæiske Råd anmodede på topmødet i Sevilla Rådet om at færdiggøre arbejdet med forordningen med udgangen af det italienske formandskab, så forslaget kan træde i kraft med udgangen af 2003. Forslaget har været undervejs i næsten 5 år, bl.a. fordi Rådet besluttede at drøfte forslaget artikel for artikel på grund af forslagets komplicerede indhold.

Med venlig hilsen

Michala Jessen

⁸ Ændring 11, 38, 40 og 49.

⁹ KOM (2001)257 for revideret forslag se KOM (2003)199 om unionsborgeres og deres familiemedlemmers ret til at færdes og opholde sig frit på medlemsstaternes område.